

graviae, Regiae prolis Hungariae, ex disciplina nocturna sanguine conspersa." (Szent Erzsébet őgrófnő, Magyarország királyi sarja ingének hiteles részecskéje, amelyet éjszakai önostorozásának vére itatott át.)

Erzsébet az egész ferences harmadrendnek is védőszentje, azaz annak a sok világinak, akik a ferences szellemet közelebből is követik. (Ne felejtjük el, hogy Ferenc maga sem volt pap!) Még 1925-ben is alakult a németországi Freiburgban nővéreközösség (1937-től szerzetesek), Mathilde Otto alapítása, amely az „Erzsébet-nővérek” nevet viseli, és ma már Indiában is terjed.

A jubileum jegyében állt a külföldi magyarok római zarándoklata is október 3–9-ig. Már előtte megjelent itt az Europäischer Hilfsfonds megbízásából egy Szent Erzsébetről szóló, remek kiállítású füzet, Puskely Mária és Szokoly György munkája. (Lásd a könyvrovatban!)

A Szent István zarándokházban tartott első közös misén, okt. 4-én (Ispánky Béla angliai főlelkész volt a főcelebráns) kb. 350 magyar vett részt különböző országokból lelkészeikkel. Számuk a pápai kihallgatásig több mint félezerre nőtt. Kedden a lateráni bazilikában Jung Tamás püspök, bánáti apostoli kormányzó Szent Erzsébet tiszteletére mutatta be 36 pappal a szentmisét. Csütörtökön (Magyarok Nagyasszonya régebbi ünnepén) a S. Maria Maggiore-ban László István burgenlandi püspöknek kellett volna miséznie, de repülőgépe nem indult el Jugoszláviából. Így Mehrle Tamás domonkos, svájci főlelkész helyettesítette. A résztvevők szerint ez volt a legbensőségesebb hangulatú mise. Mehrle atya mélyen szántó beszédében kérte a magyarokat: ha gyökeret kell is verniök egy másik országban, maradjanak magyarok, ne engedjenek a széthúzásnak és a gyakorlati anyagelvűség kísértésének. — A zarándoklat fénypontja természetesen a Szentatyával való találkozás volt. Kedden reggel 7 órakor 28 magyar pap vele misézett Castel Gandolfo-i kápolnijában, utána kb. egy óra hosszat elbeszélgetett velük, s egy-egy olvasóval ajándékozta meg őket. Szerdán az általános kihallgatáson (máj. 13-a óta az elsón!) legelőször a magyar csoportot köszöntötte, hivatkozva körlevelére, amelyben Erzsébetet példaképül állította. Szeretettel gondol Magyarországon és a határokon kívül minden magyarra, és áldást kér rájuk. Közben magyarra fordította a szót: „A magyarok Nagyasszonya és Szent Erzsébet pártfogásába ajánlom és szívből megáldom a szeretett magyar nemzet gyermekeit!” A felcsattanó tapsra megkönnyebbülten állapította meg: „Grazie a Dio che hanno capito!” (Hála Istennek megértették!)

S. M.

PLURALIZMUS VAGY MEGOSZLÁS AZ EGYHÁZBAN?

Pluralizmus: egység a sokféleségben

E g y s é g e n mindenekelőtt a hitvallásban, a szentségekben és a közösségben megnyilvánuló külső egységet értjük. Ez azonban a belső, az igazi egy-

ségnek a jele: „Egy a Lélek, egy az Úr, egy az Isten, mindnyájunk Atyja“ (Ef 4,4-6). Az egység tehát nem emberek egyesüléséből, „alulról“, „társadalmi szerződésből“ származik, hanem Isten adja meg eleve és ajándékozza Krisztus által Lelkében.

A sokféleség az Újszövetség szerint ugyanúgy Istentől származik. A megdicsőült Krisztus küldi övéit különféle szolgálatokra (Ef 4,11k), egy és ugyanaz a Lélek osztja kinek-kinek adományait úgy, ahogy akarja (1Kor 12,11), ugyanaz az Isten visz végbe Krisztus testében, annak minden tagjában mindent (különböző dolgokat) (1Kor 12,6; vö. ökumenikus dekrétum 2). Mindamellet nem a sokféleség az elsődleges és erre következik az egység, hanem az egység éppen olyan elsődleges.

A Szentlélek adja meg az Egyháznak azt az egységet, amely igenli a különbözőségeket, és nem akarja egy kaptafára húzni őket. A Lélek egyformán elve az egységnek és a sokféleségnek. Pünkösöd eseményével a Lélek erejében megkezdődött az a gyógyító folyamat, amelyben mindaz megújul, amit a népek és emberek zűrzavara és egyenetlenkedése szünet nélkül rombol. A bábeli nyelvezavar intő példa számunkra!

A sokféleséget az Újszövetség a szolgálat sokféleségének értelmezi!. Ezzel már adva van a cél: belenőni Krisztusba, felépíteni testét szeretetben (Ef 4,15k). Tehát nem az érdekek sokféleségéről van szó!

Ósi idők óta, és a II. vatikáni zsinaton újból hangsúlyt kapott az egyes részegyházak különbözősége. Az Egyházzal szülő konstitúcióban áll: A különböző egyházaknak „saját fegyelmük, saját liturgiai gyakorlatuk és saját teológiai s lelkiéleti örökségük van, anélkül, hogy ez a hit egységének ártana“ (23).

Különféleségük a jogos alkalmazkodásból is folyik: „Az egyház történetének kezdetétől fogva megtanulta, hogy mindegyik nép számára annak fogalmaival és nyelvezetével kell kifejeznie Krisztus üzenetét, amelyet igyekezett a gondolkodók bölcsességével is megvilágítani: így akarta hozzáalkalmazni az evangéliumot az egyszerű emberek felfogóképességéhez éppen úgy, mint a tudósok igényeihez, amennyiben ez lehetséges volt . . . Így válik képessé minden egyes nemzet arra, hogy a maga módján fejezze ki Krisztus üzenetét; egyszersmind így indulhat meg élénk eszmecsere az egyház és a népek kultúrái között is“ (GS 44).

A teológiai iskolák és nézetek sokféleségét az egyház már a legrégebbi idők óta elismerte. Gondoljunk az Újszövetségben található különböző teológiákra, a tomisták és skotisták vagy a tomizmus és molinizmus vitáira stb.

Különösen világossá válik a jogos sokféleség az egyes szerzetesrendekben, amelyek az egyházban mindig a lelkiség új árnyalatait jelenítik meg. Ostoba dolog lenne és csak pusztító uniformizálásra vezetne, ha „egységes rendet“ akarnánk bevezetni. Ugyanígy természetes, hogy bizonyos irányzatok megint kihalhatnak, ha hosszabb ideig terméketlennek bizonyultak, vagy egyszerűen lejárt az idejük, amelyben jó munkájukat elvégezték.

Adva van az egyházban az életállapot különfélesége is: Egyesek a világban élnek, mások szerzetben, megint mások megyéspapok. Ezek az életformákon belül sok a különbség, s ezek gyakran kemény küzdelem árán vívták ki a maguk jogát jogosulatlan uniformizáló kísérletek ellenében. Éppen a mai élet problémáinak szinte automatikus következménye az ételalakítás különbözősége.

A Zsinat mindezt megállapítja, különösen a keleti és külvált egyházakkal kapcsolatban: „Ennek a katolicitásnak a nevében minden egyes rész átadja sajátos ajándékait a többi résznek és az egész egyháznak. Így az egész is és minden egyes rész is gyarapszik minden tag kölcsönös önközlése által, egységben munkálkodva, hogy elérjék a teljességet. Ebből következik, hogy Isten népe nemcsak különböző népekből gyülekezik össze, hanem önmagában is különféle csoportokból áll: különbség van ugyanis tagjai között akár tisztségük alapján, amikor egyesek szent szolgálatot teljesítenek testvéreik javára, akár állapotuk és életútjuk szerint . . .” (LG 13)

„Az egyházon belül a szükséges dolgokban őrzik meg az egységet, egyébként pedig az egyház minden tagja saját hatáskörében tisztelje a kellő szabadságot a lelkiességnek és a fegyelemnek változatos formáiban, a liturgiák különféleségében, sőt még a kinyilatkoztatott igazság teológiai feldolgozásában is; mindezekben pedig legyen gondjuk a szeretetre. Ha így járnak el, napról napra teljesebben mutatják be, hogy az egyház a szó igazi értelmében katolikus és apostoli egyszerre” (Ökumenikus dekrétum 4).

A megosztás és megítélése

A pluralizmus az egyházban helyes és örvendetes, ha a sokféleségben megélt egység, az egyház vezetőinek való alávetettségben. Az egyház legyen „jele annak a testvériségnek, amely lehetővé teszi és erősíti az őszinte párbeszédet. Ehhez viszont mindenekelőtt az szükséges, hogy – minden jogos különbség elismerése mellett – fokozzuk éppen az egyházon belül a kölcsönös megbecsülést, tiszteletet és egyetértést: így kezdődhet el az egyre termékenyebb párbeszéd azok között, akik Isten egyetlen népét alkotják, akár lelkipásztorok, akár egyéb keresztény hívők. Jóval erősebbek ugyanis azok a mozzanatok, amelyek egyesítik a hívőket, mint amelyek megosztják őket. Legyen egység a szükséges dolgokban, szabadság abban, ami kétséges, és szeretet mindenben” (GS 92).

A pluralizmustól különbözik a frakciózás. A mai egyházban nem csupán jogos pluralizmus található, hanem egész egyértelműen megállapítható a szétforgácsolódás, frakciók képződése is. Számszerűen ezek a csoportok egyáltalán nem olyan nagyok. Hangerejük azonban sokszor jogosulatlan mértékben rájuk irányítja a közfigyelmet.

Az egyház történelme folyamán ismeri olyan csoportok keletkezését, amelyek a hit, a vallásos élet, az apostolság, a testvéri szeretet ápolását tűzték ki

céljukul. Az ilyenek értékes ösztönzéseket hozhatnak, részben igen érdemes szerzetes és világi közösségek nőttek ki belőlük.

Az olyan csoportok azonban, amelyek kisarkított álláspontot foglalnak el, hamarosan lemondanak az egymással folytatott párbeszédéről, sőt egyesek kifejezetten is megtiltanak tagjaiknak minden közvetlen érintkezést másokkal. Ilyenkor megelégszenek harmadkézből vagy a tömegtájékoztatási eszközökből származó hírekkel. Ezek azonban éppen sajátos törvényük következtében előnyben részesítik az újat, a meglepőt, a szokatlant, a vitatottat, és így az egymásról alkotott kép mint torzabbá válik. Annyi bizonyos, hogy szembenálló csoportok kialakulása a frakciós gondolkodás alapján (amikor a belső stratégia gépezete erősebbé válik az ügynél) az egyházban is hatalmi felfogásra és érvényesülési harcokra vezet. Ne ringassuk ábrándokba magunkat, – a pusztá vitából hamarosan kemény hatalmi kérdés lesz: ki határozza meg, hogy mi történjék az egyházban?

A pártoskodás, az ellenségeskedés ellentmond az egyház egységének és az evangélium érzületének. Amikor az ellenfél gyengéit (személyes gyengéit is) keressük, kíméletlenül és túlozva fölfedjük, ellentétbe jutunk az Úr szavával: „Ne ítéljetek, hogy titeket se ítéljenek meg” (Mt 7,1-5) és az ellenségszeretet parancsával.

A szakadás, a frakciós megosztás mintegy megosztaná Krisztust; földies, túlságosan emberi gondolkodásmód, keresztény ember számára egyenesen éretlenség (1Kor 1,10-13; 3,1-9).

Állandóan nevelni és bátorítani kell a párbeszédre és a testvéri szeretetre. Magától értetődővé kell válnia annak is, hogy a bűnbánat szentségéhez járulva a lelkiismeretvizsgálatban becsületesen megkérdezzük magunkat, hogyan viselkedtünk ezen a téren. Nem mindegy, milyen formában beszélünk másokról magánbeszélgetésben vagy a tömegtájékoztatási eszközökben. Hamar ütünk sebet, de csak lassan gyógyul. A viták jellegét illetőleg szükségünk van az egyházban a keresztény stílus hallgatólagos kialakulására. Senkiben sem szabad bátorságnak lennie arra, hogy minősíthetetlenül megtámadjon másokat.

Nem elég, ha csupán tudunk az egyházról és tanítjuk azt. Hanem cselekedeteinkben élnünk kell a hegyi beszéd szellemében, mindig új és konkrét gyakorlatokkal.

Johann Weber gráci püspök

A KENYÉRSZAPORÍTÁS A PUSZTÁBAN

Elmélkedés Szt. Márk szövegéről: Mk 6,34-44

A kenyérszaporítás története mind a négy evangéliumban fontos szerepet játszik. Nemcsak Szent Jánosnál, hanem a szinoptikusok szövegében is látszik, hogy az ősegyház értette a csoda jelképes értelmét is: Jézus, amikor a tömeg-